

Zelovich Kornél: A m. kir. József-műegyetem és a hazai technikai felső oktatás története. Budapest, 1922. Pátria irodalmi vállalat. (371 lap.)

A nagyérdemű szerző, műegyetemünk tanára s a jubiláris 1921—22. évből rektora, a műegyetem tanácsának megbízásából írta meg szóbanforgó nagyszabású munkáját. A széleskörű kutatásokra felépített diszmnének gerince műegyetemünk ötvenéves multjának részletes előadása. Szerzőnk ezt az ötven. évet helyes neveléstörténeti érzéssel a történelmi fejlődés vonalába állítja be. Bevezetőül igen rövid, világos áttekintést nyújt a műszaki tudományok és a műszaki oktatás általános fejlődéséről. Majd a műszaki oktatás hazai első kísérleteit tárja elének kellő részletezéssel: a szempici gazdasági iskola, a selmeci bányászati iskola s a cs. és kir. (hadi) mérnöki akadémia műszaki oktatásügyi hatásait és a magyar piaristák sokoldalú műszaki tevékenységét.

Műegyetemünk fejlődésének kettős történelmi alappillére a budai egyetemen 1782-ben megnyílt *mérnöki intézet* és az 1846-ban szervezett *József-ipartanoda*. A mérnökök főiskolai képzésének megszervezésével hazánk az egész művelt világot megelőzte. Az egyetemi mérnöki intézet 1782—1853 között 1141 mérnöki oklevelet adott ki, azonban hároméves tanfolyamán csak igen szűkkörű s inkább csak elméleti kiképzést adott, és lassanként teljesen elmaradt a műszaki tudományok külföldi haladásától. Érthető tehát, hogy a Széchenyi hatása alatt felocsudott nemzeti közvélemény csakhamar sürgetni kezdte egy önálló teljes műegyetem felállítását. Az 1826. évi országgyűlés — Zemplén vm. indítványára — külön törvényjavaslatot alkotott az ügy előkészítésére, ezt azonban a király nem szentesítette. Hiába volt Széchenynek s más buzgó nemzetnevelőknek minden fáradozása, a kormány nagynehezen csak egy ipariskola szervezését engedélyezte. Mégis ez a József nádorról elnevezett ipartanoda, mely 1846-ban kezdte meg működését, vált mai műegyetemünk alapintézetévé. Két-két évfolyamú három szakosztálya — mezőgazdasági, ipari (technikai) és kereskedelmi szakosztálya, melyekre már elemi képzettséggel be lehetett jutni — természetesen nem elégítette ki a közszükségletet. Eötvös kultuszminiszter ezért 1848-ban szintén előkészítette egy teljes műegyetem szervezését, de már nem valósíthatta meg. Az abszolutizmus kormánya a teljesen elnémetesített pesti ipartanodát 1850-ben egyesítette az egyetemi mérnöki intézettel, de nem tudta népszerűvé tenni, bár 1856-ban polytechnikum címen újjászervezte. Végre az Eötvösnek 1870-i újabb törvényjavaslata alapján egyetemi rangra emelt és Pestre visszahelyezett intézetet mint önálló műegyetem kezdhetette meg működését.

Ezzel kezdődik műegyetemünk történetének az a diceőséges félszázada, melyről szerzőnk gondos utánjárással a legapróbb részletekig beszámol. Lendülettel előadásában elének tárulnak az intézet fokozatos fejlődése, belső szervezetének kiépülése, a tanszékek szaporodása, a tanárok nagyarányú tudományos és társadalmi működése, a hallgatók tanulmányi ügyei, jóléti intézményei és sokirányú egyesületei, a szertárak és a könyvtár gyarapodása, az intézet elhelyezése, végül a háborús viszonyok hatása. Mindezt oly gondos részlete-

zéssel adja szerzőnk, hogy az egyes fejezetek bővebb ismertetését e helyütt meg sem kísérelhetjük. Gazdag forrásidézetei arról győznek meg bennünket, hogy a teljes könyv-, levél- és irattári forráskészletet alaposan áttanulmányozta. Másik érdeme, hogy a feltárt adattömeget világos csoportosítással, gondos és szakszerű bírálattal kísérve, lelkes előadásban tárja elénk. Kifogásolni valónk alig akad: az egyik, hogy nemrég elhalt kiváló vizimérnökünknek, Kvassay Jenőnek *A műegyetem* c. röpiratát (1874), melyben a műegyetem belső szervezetét és egyes tanárok előadásmódját kemény bírálatban részestette, egyáltalán nem méltatta figyelmére, a másik, hogy az eredetiben közölt oklevelek latin szövegében sok az értelemzavaró sajtóhiba.

Végigtanulmányozva szerzőnk hatalmas alkotását, igazat kell adnunk azon kijelentésének, hogy műszaki felső oktatásunk történetének tárgyilagos ismertetése „a magyar nemzet életképességébe vetett hitet a kételkedőkben is megerősíti.”

† Császár Mihály.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti fejlődése. (Népiszkolai egységes vezérkönyvek. I. Budapest, 1926. 82 lap.)

Nagyon helyes szándék vezette az egységes vezérkönyvek szerkesztőit: Körösi Henriket és Quint Józsefet, midőn oly könyveket akarnak az életben működő tanítók kezébe adni, melyek a tanító lelkét folytonos mozgásban tartják, a gyakorlati munkához a szükséges útbaigazításokat megadják, lehetővé teszik a tanító önálló kezdeményezését és általában gyakorlati eljárásának elvszerű mélyítését.

Az előttünk levő I. füzet Molnár Oszkár tollából nyolc fejezetben ismereti a didaktikai módszer történeti fejlődését, úttörőit, főbb képviselőit, úgy-hogy az ismertetés során nem feledkezik meg a szerző az egyes elméletek kritikájáról, fény- és árnyoldalaik kiemeléséről, befejezésül pedig a módszer szükségességét, alkalmazhatóságát és fejlődésének lehetőségeit tárgyalja.

A füzet teljes elismerést érdemel. A szerző valóban belemélyedt a tárgyába és nagy alapossgggal feldolgozta, mindenütt a lényegre terjeszkedvén ki, ami a könyv céljának teljesen megfelel. Jól ismeri tárgya irodalmát is és a dolog természeténél fogva német és magyar forrásokra támaszkodik. Mégis sajnálattal nélkülöztük Brassai *A módszer és némely alkalmazásai* c. művének megemlítését, mely ma már elavult, de megjelenése korában (1867—69) korszakos volt. A szerző továbbá kizárólag a pszichológistákat tárgyalja (Ziller, Rein, Dörpfeld, Sallwürk), nem ártott volna a logizmus egyik-másik képviselőjének (Natorp, Messmer) rövid bemutatása sem. A módszer fogalmát is kissé túlságosan megszükiti, midőn rajta csakis a módszeres egységre vonatkozó teendők elvszerű egymásutánját érti; mert bizonyára van a módszernek tágabb értelme is, amidőn a kapkodással, tervszerűtlenséggel szemben a céltudatos, határozott elvek által vezérelt tanító és nevelő eljárást jelenti.

Egyébiránt a kis könyv nemcsak a szerző nagy készütségéről, hozzáértéséről tanuskodik, hanem önálló felfogásáról is, amint kivált a VII. és